

TIJDWIJZER

Een reis door het verleden van het oude en nieuwe Gein

Het Neolithicum, een tijdperk van verwondering.

De opa van Ara was druk bezig in zijn volkstuin dat op een complex lag met nog veel meer tuinen. Er omheen strekten zich de weilanden uit. Sommige tuinders hadden er huisjes op het land gezet, de meesten met wat oud hout dat ze gevonden hadden bij het grove vuil. Het huisje van opa was er een op wielen, een circuswagen, die hij zijn pipowagen noemde, naar de televisieserie uit de tijd dat zijn eigen kinderen nog klein waren.

Op zijn tuin stonden wel tien wilgen langs de grens met die van de buren en het pad. Daar was opa bezig. Hij had een kleine scherpe handzaag in zijn handen en zwoegde op de takken om de wilgen te knotten voor het weer lente zou worden. Ara en Soufian liepen langs het slootje naar de tuin achter op het complex. Ze wilden opa een handje helpen, want het was leuk werk, lekker in de koude buitenlucht en opa vond het altijd goed als zij met de snoeischaar en de takkenschaar in de weer gingen. Dat mocht helemaal op hun eigen manier. Toen ze aankwamen was hij druk in de weer met het slepen van de kale takken. 'Wat ga je doen opa?' vroeg Ara. 'Ik ga een afscheiding vlechten Ara, het wordt een hek zoals mensen al eeuwen lang maken'. 'Deden ze dat ook al in het stenen tijdperk?' vroeg Soufian. 'Hoe kom je erbij om dat te vragen, lieverd?' 'We hebben op school het Neolithicum of wel de nieuwe steentijd als project, opa. De meester heeft gevraagd of we zelf op onderzoek uit wilden gaan om te ontdekken hoe de mensen toen leefden'.

'Nou jongens, daar wil ik best bij helpen', lachte opa, 'te beginnen bij dit gevlochten hek'. Weet je wat. Beginnen jullie met het maken van een afscheiding daar. Zet vier stevige takken in de grond en ga dan vlechten, om en om, voor en achter, langs de staanders' Opa liet bij zijn hek zien wat hij bedoelde en Ara en Soufian gingen hard aan het werk. Om het half uur riep opa dat er werkoverleg was en binnen twee uur stonden er twee mooie gevlochten afscheidingen. Terwijl ze aan een verse boterham met kaas zaten, mijmerde Soufian over de maaltijd van de steentijd-mensen, die had er vast anders uit gezien. 'Ik vermoed dat ze een bolletje deeg om een stok heen hadden gevouwen, die ze boven het open vuur hielden om het deeg gaar te laten worden. Het smaakt heerlijk, weet ik uit ervaring. op school vroeger hebben we dat ooit nagebootst. Weet je wat', zei opa. 'We rijden morgen naar Eindhoven. Daar hebben ze geheel eigenhandig en op de bevindingen van de opgravingen in Limburg, een nederzetting gebouwd zoals die er in het Neolithicum uitgezien moet hebben. Dan kunnen jullie daar je vragen stellen en tegelijk foto's maken. Daarna neem ik jullie mee naar ons eigen museum Warsenhoeck, waar op schaal dergelijke gebouwen en voorwerpen ten toon gesteld zijn.' 'Super' riepen de kinderen in koor. 'Opa je bent een bovenste beste'. Opa zette zijn pet recht en zei schalks 'Dat wist ik toch allang'.

De volgende ochtend stond Opa klaar om zijn twee maatjes op te halen. Hij had een grote



verrassing voor ze. Niet alleen mochten ze op bezoek in de nederzetting, maar ze mochten er ook een dag en een nacht blijven om te ontdekken hoe het volk eeuwen geleden wist te overleven met de hulpmiddelen die er toen waren. Alles wat digitaal was moest thuis blijven. Geen horloges, geen telefoontjes, geen Ipad, geen laptops en tot hun spijt ook geen fototoestel. Eigenlijk hadden ze helemaal niets nodig, want het leven in de steentijd zou zichzelf wijzen. Wat een fantastische gelegenheid om het leven toen van binnen en van buiten te leren kennen. 'Laat opa maar schuiven, die weet wel wat goed voor ons is', dacht Ara en ze sloeg spontaan haar armen om hem heen. 'Dankjewel Oop', zei ze 'Je bent geweldig'. De rit duurde een uurtje en vol verwachting liepen ze naar de ingang van de nederzetting toe. Daar werden ze ontvangen door iemand, die gekleed was in grof geweven wol en een leren voorschoot. Hij nam hen mee naar een groot lemen huis met een dak van stro dat laag overhing. In het midden van de ruimte was een vuurplaats gemaakt en de rook kon weg uit een gat in het dak. Alledrie werden ze gekleed in de ruwe kleding van deze eerste boeren in het Neolithicum. Daarna werden ze meegenomen naar de vuurplaats buiten. Daar zaten groepjes mannen, vrouwen en kinderen die gereedschap aan het maken waren. Ze bikten een grote kei af en schaafden aan de stenen splinters tot ze zo scherp waren als een mes. Andere geslepen stenen werden aan een stok gebonden met stevige grassen. Verderop liepen kinderen in een grote modderplas en kneedden met hun blote voeten gras door de modder tot leem voor de huizenbouw, waarvan het skelet gebouwd werd van gezaagde boomstammen en takken die met een scherpe steen geschild werden tot ze mooi glad waren. De oudsten plakten de vermengde modder en de grassen tegen het geraamte van het te bouwen schuurtje aan. De

rest van de natte grond werd bewerkt tot klei voor de aardewerken potten waarin gekookt werd op het vuur. Verderop sloegen de vrouwen de korrels uit het graan op een grote platte steen en wreven het met een kleiner model net zolang fijn tot het meel was. Met water erbij konden ze het prutje gebruiken om er graankoeken en broden van te bakken.

In de hut stond een groot weefgetouw, ingenieus in elkaar geknutseld met vezels van grassen en grote stenen eraan als gewicht. Het geraamte bestond uit geschilde boomtakken. Naast het weefgetouw stond een mand van gevlochten wilgentenen met daarin ruw gesponnen schapenwol.

Ara had daar de vrouwen mee bezig gezien, die de wol aan het spinnen waren met een steen als spintol. Het gewicht trok de draad glad om de stok die in de steen gestoken zat. Een vrouw had plaatsgenomen op een boomstam achter het getouw en weefde behendig en vlug de draad, die in een voerder stak, door de opgespannen hennepdraden. Ze zong in zangerige klanken een weemoedig lied terwijl haar handen onverdroten voortbewogen. Op, neer, op neer.

Buiten, verderop, bij de rivier waren mannen bezig met het uithollen van een boomstam. Die werden gebruikt als kano voor de visvangst. De hakbijl was gemaakt van hout met geslepen steen. Door het hout te splijten, stak de steen er stevig in en maakten ze het met de hennepvezels sterk vast. Een paar kinderen controleerden de fuiken die in het dieper gelegen water lagen. Er glinsterde een veelbelovende vangst door de wilgentenen heen.

Vol bewondering namen ze alles, dat zo nieuw voor hen was, in zich op. Deze dag mochten ze



ook zelf in actie komen en zoveel als mogelijk uitproberen. Hoe leuk was dat. Wie had ooit gedacht dat ze zelf even een bewoner van het stenen tijdperk konden zijn. Het was bijna net zo leuk als het verdwijnen met de tijdmachine.

Ze vroegen aan een van de oudere vrouwen bij het kampvuur hoe men zo zeker wist dat de nederzetting er zo uit had gezien. 'Dat is een goede vraag', antwoordde ze. 'De eerste boeren, de bandkeramiekers genaamd, kwamen bij Limburg ons land binnen en bouwden hun nederzettingen op de goudgele lössgronden. In de loop der jaren verdwenen die weer, maar hun oorspronkelijke afdrucken van de ingegraven balken van het huis bleven als een donkere stempel achter in de grond. Zo konden ze alles nabouwen. De overblijfselen van de gebruiksvoorwerpen kon men verklaren aan de hand van opgegraven scherven her en der en soms kwam er een gaaf exemplaar van een aarden pot tevoorschijn. Je moet begrijpen dat wij allemaal onze bagage meenemen in onze rugzakken. ik bedoel, wij weten hoe een bij eruit ziet, een ploeg, een hut, een mes, een oven. Deze mensen moesten alles zelf uitvinden. Hoe krab je een huid af? Met een scherp voorwerp. Rots was hard, scherven ervan scherp. Zo ontdekten ze beetje bij beetje handige voorwerpen'.

'Wow', zei Soufian. 'Eigenlijk waren het echte uitvinders'. 'Daar vroeg de natuur wel om', antwoordde de vrouw. 'Ze moesten zien te overleven. De jagers voor hen bouwden al hutten, om te kunnen jagen en beschut te zijn, maar die trokken door het land. De boeren waren de eersten die behoefte hadden op een plek te wonen en te leven van wat het land te bieden had. Vruchten en noten, maar ook verbouwden ze

graan en groenten in de bewerkte grond, die ze eerst met een steen en later met een ploeg rul hadden gemaakt. Voor dat laatste werktuig spanden ze de ossen. De geiten hadden ze voor de melk en de zwijnen voor het vlees. Later kwamen daar ook nog schapen bij, die goed waren voor de wol. Na de bandkeramiekers kwamen er ook in het Noorden en Westen nederzettingen van de Trechterbekercultuur. Zw werden vernoemd naar het aardewerk dat men onder andere vond bij opgravingen van de grafvelden, de allerbelangrijkste informatie haalden we uit de grond. De voorwerpen betekenden belangrijke aanwijzingen voor het leven van deze gemeenschappen en fluisterden stuk voor stuk de geheimen van deze volkeren door'.

'Wat een mooi verhaal' zei Ara. Ze had ademloos zitten luisteren. 'Ik vind het wel een beetje zielig voor de dieren. Die hebben toch ook recht op een mooi leven'. 'Haha', lachte opa. 'Daar komt de moderne mens om de hoek kijken. De mensen behandelden de dieren met veel respect. Ze waren er immers van afhankelijk. Zonder hen konden ze niet bestaan. Als er een dier gedood werd, ging er niets verloren. De botten werden gebruikt als been en sieraden evenals de geweien. De hoorns om uit te drinken of om elkaar boodschappen door te roepen. De huid werd gebruikt voor kleren en buidels, het vlees werd deels gerookt en gedroogd, deels opgegeten, de darmen werden gebruikt voor een foekepot, muziekinstrumenten of om mee te spelen. Niets werd verkwist'. De oude vrouw knikte instemmend. 'Zo is dat. Er stierf geen dier als het niet noodzakelijk was'.

Op het vuur stond inmiddels een grote pot. Van geoogste groenten als eenkoorn, erwten, linzen en water en een overgebleven karkas werd een soepje getrokken, waaraan kruiden werden toegevoegd. De heerlijke geur van het versgebakken brood boven het andere vuur trok door de hele nederzetting. Aan het grote spit draaide een varkentje rond ter ere van de gasten. Ara wilde er niet teveel naar kijken, maar ze begreep het wel.

Na de maaltijd, die gepaard ging met oude verhalen en tot slot een weemoedige overlevering mochten de kinderen slapen op de stobalen in het grote huis. Opa sliep in de hut van de wijze sjamaan en zij hadden elkaar ongetwijfeld veel te vertellen over de geneeskracht van de oude kruiden. Opa hield er op zijn volkstuin ook een ruime verzameling op na. Longkruid bij longaandoeningen, digitalis voor hartkwalen, vochtafdrijvende verbena en lavas, ontstekingsremmende borage, het groeide en bloeide dat het een lieve lust was. Ook hier had de sjamaan zijn eigen kruidentuin en ontstekingsremmende middelen, die in een papje op de wond werden gedaan en daarna verpakt in bladeren, zodat het kruid haar bezwerende werking kon doen.

Zo gingen ze de nacht in. Dicht tegen elkaar aan om warm te blijven, droomden Soufian en Ara wonderlijke dromen, beleefden nieuwe avonturen en werden al vroeg wakker. Bij een nog bleke maan en een al opkomende zon liepen ze met de

kinderen in alle vroegte mee naar de rivier om al plonzend tussen de uitgeholde boomstammen hun ochtendbad te nemen en zich droog te wrijven met plukken gras. Eenmaal warm gewreven en in hun ruwe kleren gestapt, peddelden ze in de boomstammen de rivier af voor een maaltje verse vis voor het ontbijt.

Een stralende dag was begonnen. Ze moesten weer naar huis, maar dankzij deze actie van opa hadden ze voldoende informatie voor hun project. Ze beloofden terug te zullen komen. Als het lukte zelfs met hun hele groep. Een van de meisjes hing hen een zelfgemaakte lemen amulet om aan een dun leren koord, als talisman. Een mooi aandenken, vonden ze allebei, en ook een bewijs dat ze er echt waren geweest.

Met een beetje weemoed in hun hart liepen ze door het bos terug naar de eenentwintigste eeuw. Daar stond opa zijn auto al op te warmen in de zon. Onderweg hoefden ze niet lang na te denken over de titel van hun werkstuk, omdat ze telkens van de ene verbazing in de andere waren gevallen. Het kon niet anders heten dan: 'Het Neolithicum, een tijdperk van verwondering'. Opa knikte instemmend. Het was een geslaagde missie.. En hij moest toch eens wijnruut op zijn tuintje planten. Volgens de sjamaan gaf dat kruid vooral rust en wijsheid en van beiden kon je niet genoeg hebben.

Alle drie waren ze het er roerend over eens. Het was een boeiende reis geweest. Een om nog lang over te dagdromen.

Projectideeën.

- # Maquette van een nederzetting maken, dat kan van karton of van leem en stro.
- # Potten kleien en eventueel laten afbakken bij een pottenbakker.
- # Van oude lappen leer kleding maken
- # Weefbordjes maken van stevig karton met katoen bespannen, zodat ieder zijn eigen stukje textiel kan weven, hetzij met wol of met stroken en repen stof of leer.
- # Op een grote platte steen graan laten malen (Vinden ze super om te doen).

- # Het vlechten met wilgentenen.
- # Het schillen van de bast van een stok met een scherp voorwerp.
- # Soep maken van vergeten groenten en kruiden
- # Op een kamp hebben we echt brood laten bakken boven open vuur, dat kan alleen bij een padvindershut met vuurplaats en voldoende toezicht.
- # Breng met de groep een bezoek aan museum Warsenhoeck, daar zijn een aantal beschreven voorwerpen ten toon gesteld en is een maquette te zien van een nederzetting.

TIJDWIJZER

Een reis door het verleden van het oude en nieuwe Gein

Het rampjaar 1672

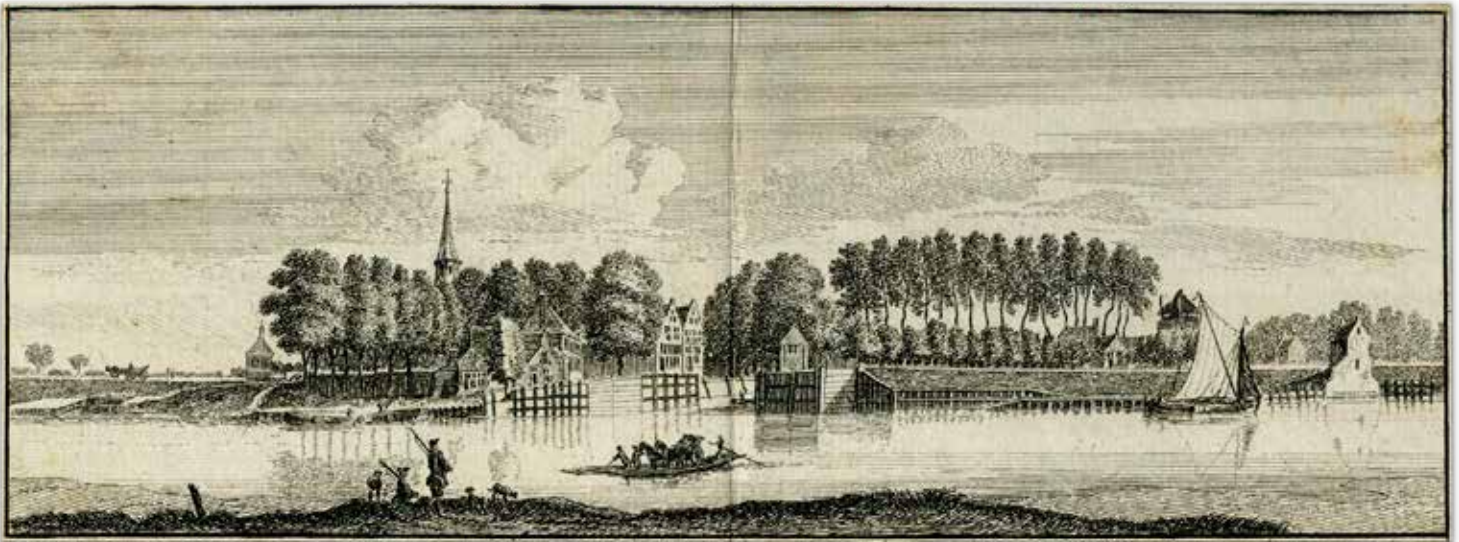
Ara en Soufian zaten op het muurtje van het veer en tuurden over de Lek. Aan de overkant lag Vianen. Terwijl de wind een spelletje speelde met de wapperende was op de voorbij trekkende schepen zag Ara haar opa aan komen lopen. Ze sprong van het muurtje af en liep naar hem toe. 'Ha lieverd' begroette opa haar. 'Zitten jullie ook op het veer te wachten?'. 'Eigenlijk niet opa, we keken naar de schepen die langs kwamen'. Ze liepen naar Soufian toe. 'Hebben jullie zin om met mij mee naar de overkant te varen. Daar ligt een mooi restaurant, een oude boerderij, koeien in de stal beneden en pannenkoeken boven'. Hij keek het tweetal guldig aan. Dat aanbod viel toch niet af te slaan. 'Bovendien' Opa liet zijn stem geheimzinnig dalen, 'ben ik op een geheime missie'.

Ara en Soufian keken hem nieuwsgierig aan. Met opa was het altijd spannend. Wat zou hij dit keer hebben? 'Vertel Opa'. 'Nee nieuwsgierige aagjes, geheim blijft nog even geheim' en hij klopte op zijn borst. De aanwijzing zat vast en zeker in de binnenzak van zijn jas, dacht Ara. Ze tuurde over het water en zag dat het veer vertrok van de overkant van de Lek. 'Wij gaan mee hoor Opa, wat dacht je. Altijd in voor een nieuw avontuur'. Tegen de tijd dat het pontje was gearriveerd, waren zij er ook.

Het was heerlijk op het rivier. Het briesje was goed voor wat golfslag, maar het veerpont kliefde al grommend door het woelende water. 'Waar gaat de reis dit keer naar toe, mijnheer,'

vroeg de veerman, die hem al vaker had gezien. Opa lachte. 'Pannenkoeken jongeman', bromde hij 'Pannenkoeken'. 'Dat zal er wel ingaan, denk ik zo', grijnsde de veerman en sloeg Soufian op zijn rug. Die was blij dat de man weer aan het werk moest om aan te meren. 'Opa, begint hier het geheim al direct' probeerde Ara. 'Nee, eerst de pannenkoek en daarna ga ik jullie een plek laten zien die ik nodig heb om alles te vertellen'. Ze wandelden naar de Ponthoeve, bewonderden de koeien beneden in de stal en smulden boven van ouderwetse pannenkoeken met stroop en spek, daarna knapten ze bijna van de spanning. Wat zou Opa nu toch bedacht hebben.

Achter de Ponthoeve liep een wandelpad, dat langs de Lek liep tot aan de plek waar het Merwedekanaal uitmondde in de rivier. Er stond een bankje. Opa ging zitten en de kinderen doken naast hem. 'Zet jullie voeten maar eens stevig in de klei, want dit wordt me een verhaall'. Met een plechtige blik greep opa in zijn binnenzak en haalde er al ritselend een opgevouwen krantenartikel uit. Plechtig vouwde hij het open. 'Kijk eens hier, lieverds', zei hij, 'Rarara, waar is dit?'. De afbeelding liet een tekening zien van water en een dorp aan de overkant ervan. Zijn pretogen glimlachten achter de brillenglazen. Soufian en Ara bogen zich over de krantenfoto. 'Huh', zei Ara. Ze keek op, tuurde naar de overkant. Links voer de pont, rechts kabbelde het water van het kanaal. Aan de overkant zag ze de torenspits van de kerk van hun stad, de oude vaart en de huizen van



Vreeswijk. Daarna keek ze Soufian aan. Die had ongeveer hetzelfde gedaan. 'Opa', zei ze. 'Dit' en ze riepen in koor 'lijkt Vreeswijk well'.

'Dat wilde ik nou precies horen', zei hij. 'Deze tekening is gemaakt in 1744. Hier op deze plek heeft Jan De Beijer gestaan, de tekenaar die deze prent heeft gemaakt. En nu staan wij op dezelfde plek, 278 jaar later, is dat niet bijzonder? Maar dat is nog niet alles. 72 Jaar eerder, namelijk in 1672, is de hele santenkraam, dat prachtige gezicht over de Lek, verwoest en dan bedoel ik niet de tekening maar het dorp'. Ongelovig keken Soufian en Ara hem aan. 'Alles?' vroeg Ara. 'Alles, het enige wat nog overeind stond was de molen. Zelfs de kerk hadden ze naar de Filistijnen geholpen'. 'Wie hadden dat dan gedaan?' vroeg Soufian. 'Onze eigen staats-troepen. Het verhaal begint eigenlijk zo. Lodewijk XIV was getrouwd met de dochter van Filips IV van Spanje. Ze nam een bruidsschat mee die in de ogen van Lodewijk nooit helemaal uitbetaald werd. Ondertussen was de macht van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden steeds groter geworden. De omringende landen vonden dat een bedreiging en sloten een pact om een en ander te stoppen.

Lodewijk rukte met zijn troepen op tot Utrecht. De regering had inmiddels besloten om de aanvallen te stoppen en op een rigoureuus plan over te gaan. Op 13 juni 1672 werd in opdracht van Willem III de Hollandse waterlinie in werking gesteld door grote delen van het land onder water te laten lopen. Dat lukte, maar op een

punt was er maar een smalle strook ten westen van Woerden. Na Utrecht werd door de Fransen ook Vreeswijk bezet en in korte tijd werden er versterkingen aangebracht en de molen met het ernaast gelegen huis werd ter verdediging ingericht. Ondertussen zochten de Fransen naarstig naar een manier om toch door te stoten naar Holland".

'Oeh, spannend. Wordt er helemaal niets terug gedaan?' vroeg Soufian. 'Natuurlijk wel, zei Opa.', Willem zat niet stil in zijn hoofdkwartier in Bodegraven. Hij was vast besloten Woerden te heroveren en om de Fransen af te leiden van de hoofdaanval. Op 12 oktober 1672 vonden er tegelijkertijd twee andere aanvallen door de Staatse troepen plaats. Vanuit Muiden op Naarden en vanuit Schoonhoven op Vreeswijk'. 'O, o nou gaat het donderen' mompelde Ara. 'Wis en drie', zei opa. 'Om vier uur in de morgen van 12 oktober openden de Staatse troepen op ons arme Vreeswijk het vuur vanaf de Lek. Een deel van de troepen kwamen aan land om het dorp te overvallen en bij die gevechten zijn gebouwen en huizen verwoest en verbrand en door de Staatse troepen geplunderd'. 'Wacht even hoor', zei Ara, 'Vertel je ons nou, dat onze troepen dat deden?' 'Ik vrees van wel', beaamde opa. 'Binnen vier uur was het een grote Puinhoop, de kerk was aan barrellen geschoten en het dorp werd berooid achtergelaten. De Fransen waren op de vlucht geslagen. Om acht uur 's morgens vertrokken de Staatse troepen weer'. 'Nou', zei Ara, 'Ik google het even. O, er is heel veel



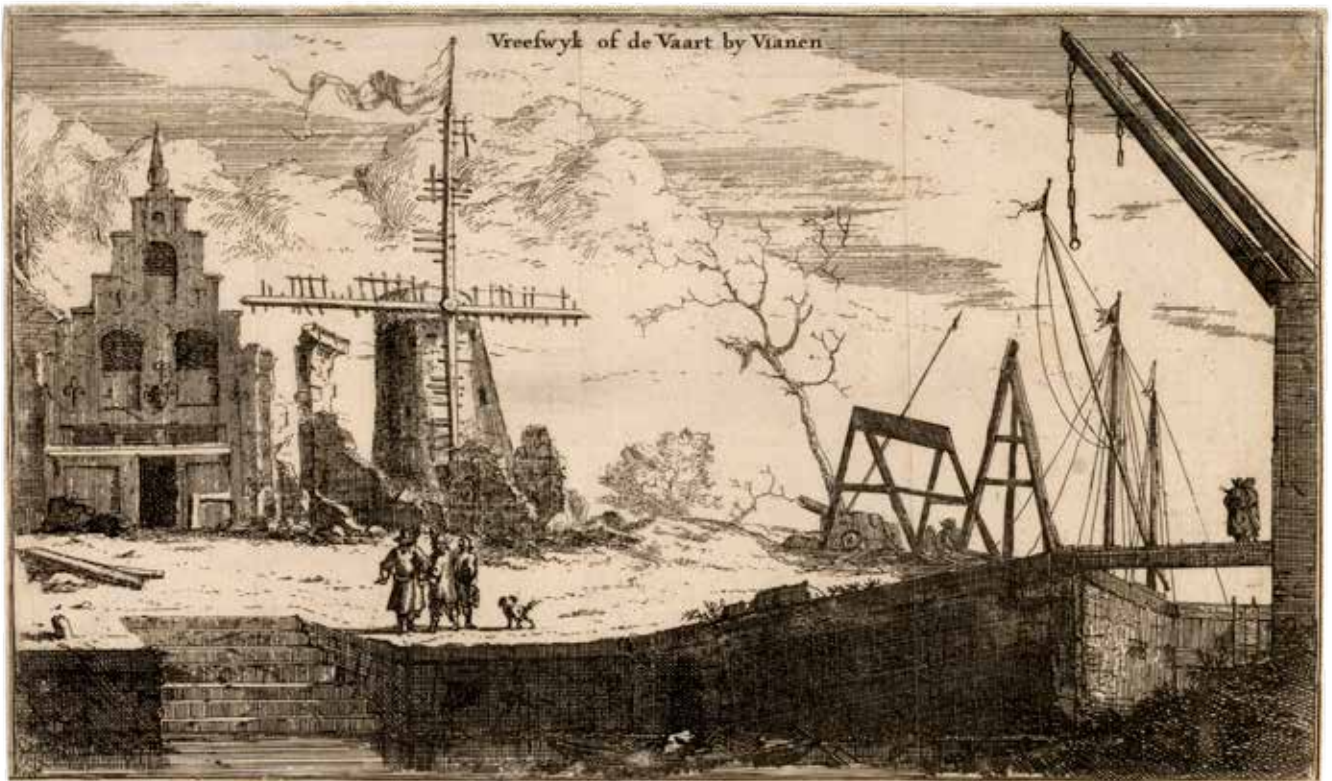
over te vinden, opa', zei ze terwijl ze naar haar schermpte tuurde. 'Ze noemden het wel het rampjaar'. 'Ja, het rampjaar 1672, een beruchte uitspraak kenmerkte de situatie. Het volk was redeloos, de regering radeloos en het land reddeloos'. Soufian hielp mee zoeken en binnen de kortste keren hadden ze berichten gevonden met tekeningen en foto's en zelfs wat filmpjes erbij. Daarin was een acteur te zien die een boer speelde uit het rampjaar. Hij vertelde ontdaan over de oude Hollandse Waterlinie en hoe hij van hogerhand de opdracht had gekregen om de dijken door te steken en het land onder water te laten lopen om zo de opmars van de Fransen te stuiten. De boerderij die al honderd jaar in hun bezit was, zou het offer moeten zijn'. 'Ja, dat is zeker waar', zei Opa, 'het hele land was in rep en roer. Het volk kwam in opstand en saboteerde de boel door 's nachts alles weer dicht te gooien'. Helaas ging Willem III gewoon door met zijn acties en zette er de doodstraf op als er nog meer sabotage zou volgen'. De rest heb ik verteld.

'Er schijnt een ets te zijn van de ramp', zei Soufian, die nog steeds aan het zoeken was. 'Van ene Isaac Sorious, die heeft 'm gemaakt. Maar wat is een ets? Een soort schilderij?' Opa schudde zijn hoofd. 'Nee lieverd, etsen deden ze met een scherpe stalen etsnaald. Daar krasten ze een tekening mee in een koperen plaat. Daarna werd de tekening ingewreven met drukinkt en de overtollige inkt verwijderd door het met de hand af te slaan. Zo had je de inkt alleen in de tekening. Onder een drukpers werd het dan op een vochtig papier

afgedrukt. Laat eens kijken'. Soufian vergrootte de afbeelding wat. 'Volgens mij is die niet van hieraf, maar vanaf het Raadhuisplein in Vreeswijk gemaakt, of toch net niet? Precies zo moet het eruit gezien hebben. Wat een puinhoop'. Ara keek over zijn schouder mee. 'Nou, ik begrijp wel dat de bevolking boos was. Wij waren vast ook in opstand gekomen'. Ze keek weer naar het vredige dorpje aan de overkant. Wat zou er nog meer uit de geschiedenis van dit kleine stukje Nederland te halen vallen. Ze zuchtte diep. 'Heerlijk verhaal weer opa, super.'

'Weet je wat nou zo leuk is, lieverds, straks is er een tentoonstelling in het museum Warsenhoek over dit rampjaar op deze plek. Daar kan je de hele geschiedenis nog eens nalezen en bekijken,





compleet met verzamelde en opgesnorde prenten enzo'. 'Ga je dan ook mee Opa, je weet altijd zo lekker veel.' 'Met jullie? Altijd. Zo beleef ik nog eens wat', grinnikte hij en welgemoed trokken ze op weg naar het veer, waar de veerman hen al toezwaaide. 'Kom aan boord beste luitjes. Hoe waren de pannenkoeken? 'Heerlijk', riepen ze in koor' 'Maar het toetje... Dat was het allerlekkerst', zei Ara. Schaterend liepen ze het dek op.



Gratis naar het museum

Meer weten over het rampjaar 1672?

Bezoek dan de nieuwe expositie over het rampjaar in Vreeswijk in Museum Warsenhoek in het Natuurkwartier. Met deze coupon heeft de lezer van de Tijdwijzer en een begeleider gratis toegang.

Deze coupon is geldig van 12-10-2022 t/m 4-12-2022.

Project ideeën:

- # Zoek op internet en youtube filmpjes op over het rampjaar 1672 en De oude Hollandse Waterlinie. Het toneelstuk van de boer is: https://youtu.be/iz_IOTsSZVA. En er is ook veel te vinden bij het Utrechts Erfgoed en bij de schooltv.
- # Drama: redeloos, reddeloos en radeloos. Hoe beeld je dat uit?
- # Schrijf een gedicht over de ramp of maak een nieuw verhaal, bijvoorbeeld over Teuntje, de weduwe van de molenaar.
- # Teken een kaart van het Vreeswijk van nu. Zoek op of er nog gebouwen in tact zijn gebleven.
- # Maak een maquette via de ets.
- # Schilder of teken het gezicht op de Lek na.
- # Schrijf je eigen leeftijd in het romeins.
- # Beeldend: Maak monoprints op een glazen plaat met plakkaatverf, etsen met tekeningen, met prikpennen (surrogaat droge naald) in dik karton of foam, door ze af te drukken met drukinkt. Op deze site vind je alles over grafiek in de klas en hoe je dat kan doen: <https://hennyvanham.nl/grafiek-drukken-met-inkt-op-papier>
- # In Museum Warsenhoek valt de hele tentoonstelling te bewonderen.

Veel plezier